

Veranderkundige Marco de Witte: 'Praten gaat niet werken, je moet het doen'

- special congres Beslist samen! -

Hoe zorgen we dat samen beslissen de bekende olievlek wordt binnen je organisatie en de ziekenhuiszorg? Of dat je zelf de sprong waagt? Keynote-spreker Marco de Witte zet op 26 juni de deelnemers van het slotcongres Beslist Samen! in Stadion Galgenwaard met beide benen op de grond én motiveert. 'Praten gaat niet werken, je moet het doen.'

Organisaties bestaan niet, opent Marco de Witte, alleen relaties tussen mensen bestaan. Niet de organisatie verandert, hooguit de verbinding tussen twee of meer mensen. In een eerste oefening legt hij de 230 deelnemers gelijk drie minuten het zwijgen op. We staan in tweetallen tegenover elkaar en moeten elkaar in de ogen kijken, even later mogen de ogen dicht en daarna kijken we elkaar nog eens aan. Als de drie minuten om zijn, laait het geroezemoes op.

De oefening voelt, zeker in het begin, ongemakkelijk, vinden de deelnemers. Dat komt volgens De Witte omdat er geen ruimte is voor uiterlijk vertoon. Elkaar aankijken en in stilte samen zijn schept ook verbondenheid. 'En verandering lukt alleen als je verbonden bent', stelt de veranderkundige.

Ongemakkelijke waarheden

In zijn presentatie confronteert hij de zaal met 'ongemakkelijke waarheden'. Zoals hoe langer we in een organisatie werken, hoe meer we zelf een onderdeel van het probleem zijn. Een korte peiling leert dat een ruime meerderheid langer dan vijf jaar bij een organisatie werkt. 'Dan wil je eigenlijk alleen maar wat oplossen, als je daar zelf tegenaan loopt en last van hebt.'

De Witte ontmaskert ook de mythe van een model, concept of idee als inspiratiebron voor verandering. 'Een idee ontwikkelen is gemakkelijk, daar huur je desnoods een paar blauwe pakken voor in. Vervolgens hangt dat idee als een blinkende zon boven de praktijk. Het wordt fantastisch, maar het raakt onze imperfecte dagelijkse werkelijkheid niet echt.' Dan helpt het ook niet wanneer de organisatie wordt gekanteld of andere kunstgrepen worden toegepast. De Witte overtuigt de zaal ervan dat een idee alleen werkelijkheid wordt als het ons emotioneel raakt. 'We doen vaak niet wat we denken, maar wat we voelen.' Een herkenbaar voorbeeld van een emotioneel gestuurde gedragsverandering is de vrouw die stopt met roken, omdat ze zwanger is. Ze wist allang dat roken slecht was, maar nu komt er pas een gevoel bij.

'Ook voor samen beslissen moeten we 'warm' lopen. Van uitrollen, opschalen en wetenschappelijke resultaten, word je niet warm. Wel van modderen in de werkelijkheid, elke dag enthousiast zijn over samen beslissen, en dat relatie voor relatie overdragen.'

Routines

Een grote barrière voor verandering zijn onze vaste routines. 'Je doet jarenlang elke dag hetzelfde en dan moet je nu opeens een afslag nemen en je vertrouwde routinerotonde verlaten', vervolgt De Witte. De deelnemers ervaren in een korte oefening dat het al lastig voor je brein is om je armen andersom over elkaar te doen.

De kernvraag is wat ons in de weg staat om te veranderen. Ervaren we samen beslissen niet als urgent? Of is er sprake van veel stress en werkdruk? 'Want hoe groter de stress, hoe vaster de routine wordt. Je hebt ruimte nodig voor ontwikkeling en verandering.'

We kunnen ook last hebben van diep gewortelde patronen uit onze vroege jeugd. Die patronen komen naar boven als het moeilijk wordt, als er 'een wolf tegenover je staat, zo wordt duidelijk in een indringend filmpje. Ruimte voor het herkennen van deze onbewuste patronen helpt om ze los te laten, is de persoonlijke en professionele ervaring van De Witte.

Een pasklaar veranderrecept, is er niet. 'De vraag is wat de weg is voor jou om samen met je patiënt te gaan beslissen: de weg om jezelf en de mens tegenover je echt te zien. Als de wil om dat te leren sterker is dan het verzet tegen het oncomfortabele gevoel van de rotonde af te moeten, dan durf je het te doen', besluit Marco de Witte.

